

Mahonie.

Winterbloeiërs

Tekst en foto's Thijs van den Bergh

Voor de rubriek drachtplanten hebben we een nieuwe schrijver gevonden. Thijs zal ons dit jaar boeien met de beschrijving van interessante drachtplanten en zijn kijk op het belang van bloeiende planten voor bijen. Zijn benadering is: een brug slaan tussen het bijenvolk en de natuurlijke omgeving.

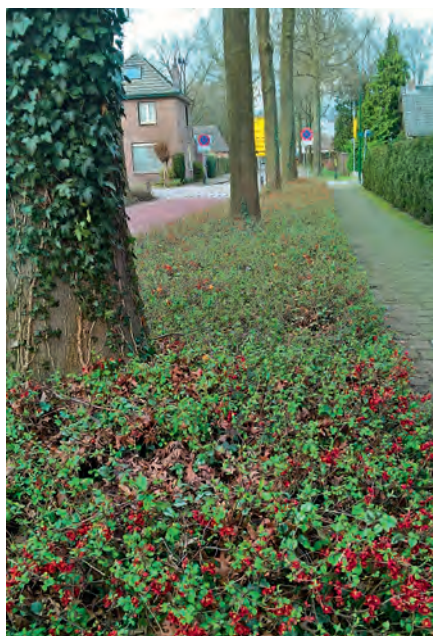
In het bijenvolk wordt, met het toenemen van de daglengte, het eerste broed aangezet. De oude en bijna versleten winterbijen nemen in aantal af, terwijl de eerste jonge bijen uitlopen. In deze tijd is voldoende stuifmeel van diverse drachtplanten van essentieel belang voor de gezondheid van het bijenvolk. Stuifmeel is een bron van aminozuren. Vele aminozuren samen bouwen als legoblokjes een eiwit. Die zijn weer essentieel voor de opbouw van het eiwit-vetlichaam en de voedersapkliëren van onze bijen. Het eiwit-vetlichaam bepaalt in belangrijke mate de levensduur van een bij en de voederster-

bijen zijn hiermee dus de verdelers van eiwitten in het bijenvolk. In de regel kunnen aminozuren uit andere aminozuren opgebouwd worden. Dat geldt echter niet voor alle aminozuren, de zogenaamde 'essentiële' aminozuren. Die moeten voldoende voorhanden zijn in het bijendieet. Zijn ze dat niet, dan gaat de gezondheid van onze bijen achteruit. Aminozuren zijn in verschillende verhoudingen aanwezig in het stuifmeel van verschillende drachtplanten. Een essentieel aminozuur dat relatief zeldzaam is in het stuifmeel van een bepaalde soort dient dus aangevuld te worden met stuifmeel van een soort waarin datzelfde aminozuur rijker voorhanden is.

Ondanks dat het nog lang geen voorjaar is, bloeit er al het een en ander in onze tuin. De volgende drachtplanten zijn voorbeelden van winterbloeiërs die een belangrijke bron van stuifmeel en nectar zijn in de winter:

Japanse sierkwee (*Chaenomeles japonica*) is een soort die soms al in februari en maart bloeit en door de lage temperaturen rond die tijd lang door blijft bloeien. De sierkwee verdraagt zon maar doet het ook goed onder een niet al te zwaar kronendak. Sierkweeën worden veel in plantsoenen aangeplant en kunnen in de zomer gemakkelijk door middel van stekken vermeerderd worden. Ze vragen niet veel aandacht en zijn redelijk in staat onkruid te onderdrukken. Maar onderhoudsvrij zijn ze niet. Een tweede belangrijke winterdrachtplant is de **mahoniestruik** (*Mahonia aquifolium*). Er zijn verschillende cultivars die allemaal prima nectar en stuifmeel leveren. Door de lange bloemtrossen is dit een waardevolle drachtplant die lang bloeit en op mooie winterdagen enorm bevolgen kan worden. Ook deze plant komt veel voor in gemeentelandschappen en perken. Het is een langzaam groeiende, kleine, weinig dominante soort die alleen gesnoeid hoeft te worden als hij te dicht of te hoog geworden is.

Bollen en knollen, ook vaak 'stinzplanten' genoemd, bloeien laat in de winter en vroeg in het voorjaar.

Japanse Sierkwee.

Krokus. Foto Richard de Bruijn.

Krokus, anemoon, hyacint, sneeuw-klokje en blauwe druif zijn veelal soorten die ooit zijn ingevoerd. Ze zijn vaak aangeplant op landgoederen en komen nu vaak verwilderd in de ondergroei van bossen voor. De meeste bol- en knolgewassen vermeerderen zich geheel vanzelf zowel uit zaad als door het produceren van nieuwe knolletjes. Onze bollen worden vaak opgegeten door de muizen. Als die niet in groten getale aanwezig zijn, kunnen deze voorjaarsbloeiërs een welkome aanvulling vormen op het bijendieet. Vaak worden deze soorten dan ook enorm sterk bevlogen.

Het najaar en in wat mindere mate het hele vroege voorjaar is de tijd waarop we het functioneren van onze tuin kunnen evalueren en veranderingen en verbeteringen aan kunnen brengen. Hebben de drachtplanten die wij hebben geplant, gebracht wat wij ervan verwacht hadden? Komen ze tot hun recht op de plek waar ze hebben gestaan? Als dit niet het geval is, is dit de ideale tijd om daar verandering in te brengen.

Voor een imker die verbeteringen aan wil brengen in de dracht rondom zijn eigen huis, is het zaak gedurende het hele jaar de ogen open te houden en te zien welke planten op welke plaats goed functioneren. Om hier een idee van te krijgen, bekijk ik de tuinen en perken in de wijk rondom mijn woonplaats. Het kan natuurlijk altijd dat

planten niet op de juiste plaats staan. Zon of schaduw maken een wereld van verschil. Anderszins kan ook de samenstelling van de bodem ervoor zorgen dat een drachtplant niet tot zijn recht zal komen.

Naast herinrichten is deze relatief rustige tijd de aangewezen periode om planten te vermeerderen. Dat kan met veel planten simpelweg door ze met een scherpe spade in stukken te steken en die her en der verspreid opnieuw uit te planten. Stevige pollen van bijvoorbeeld longkruid, herfstaster of ooievaarsbek kunnen zo makkelijk vermeerderd worden. In de regel kan alles wat kruipt of ondergronds wortelstokken vormt op deze manier gedeeld en verspreid worden.

De bodemgesteldheid kunnen we verbeteren door compost of mest op te brengen. Stro, bladcompost en mulch verbeteren de structuur en waterhuishouding van de grond. Een laag stro en mulch beschermt jonge planten en zorgt het ervoor dat in de zomer de bodem minder snel uitdroogt.

Compost verbetert het bodemleven en staat daarmee aan de basis van alle leven in onze tuin. Extra organisch materiaal heeft daarnaast nog een belangrijk effect: het stelt de bodem in staat om voedingsstoffen vast te houden.

Mest bevat met name veel plantenvoedingsstoffen zoals nitraat en fosfaat. Die versterken de groei van onze planten (vaak niet de bloei) maar maken planten ook vatbaarder voor

vaart. Mest moet dus in het algemeen spaarzaam aangewend worden terwijl van compost niet snel te veel gebruikt wordt.

Fruitstruiken zoals rode bes, kruisbes, zwarte bes en framboos kunnen voor de sapstroom weer op gang komt gesnoeid worden. Het doel daarvan is om voldoende licht op alle bladeren te brengen en de vruchtopbrengst over de jaren door constante verjonging van een struik op peil te houden. Het is belangrijk om goed in gedachten te houden waar de bloesemknoppen van het komende jaar gaan komen. Die mogen we nooit te veel ineens weg snoeien. Als stelregel is aan te houden dat we bij bessenstruiken nooit meer dan 20% van het hout per jaar mogen verwijderen. Om een goed gevoel te krijgen voor hoe bessen- en fruitsnoei precies in zijn werk gaat, is het raadzaam een cursus te volgen of bij een ervaren persoon de kunst van het snoeien af te kijken. Al met al is het voorjaar een kritische tijd: uit bijna ieder plukje wortels met een of enkele bladknoppen kan het komende jaar veel moois groeien. Vermeerderen kost bijna geen moeite. Daarbij, als we goed om ons heen kijken wordt vanzelf duidelijk wat mogelijk is in onze tuin. Het is niet zo dat een stadstuin zoals de meesten van ons die hebben, kilo's honing op gaat leveren, maar die kan wel een welkome bijdrage leveren aan de diversiteit aan drachtbronnen door het jaar heen. ◆